

Ο ΝΟΥΜΑΣ

ΧΡΟΝΙΑ ΙΗ' (ΕΣΑΜΗΝΟ Α')

Σάββατο Ἀθήνα, 10 Ἀπριλῆ 1921

ΑΡΙΘ. 731 (ΦΥΛ. 15)

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ:

Μ. ΚΑΛΟΜΟΙΡΗΣ: Ὁ Μπετόβεν καὶ ἡ συμφωνία.
Γ. ΧΑΤΖΙΝΗΣ: Νοσταλγικό.
ΨΥΧΑΡΗΣ: «Τὰ δύο τριαντάφυλλα τοῦ Χάρου»
(συνέχεια).
ΚΡΟΜΑΤΗΣ: Μιά διάλεξη.
ΤΥΜΦΡΗΣΤΟΣ: Ἡ μπόρα... Ὁ κορυθαλό.
Ο ΝΟΥΜΑΣ: Φαινόμενα καὶ πράγματα.
Μ. ΓΙΑΝΝΑΤΟΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ: Ἐπιγράμματα.
ΝΑΞΕ. ΠΑΛΛΗΣ: Μπροσούδες (συνέχεια).

ΓΙΑΓΚΟΣ ΚΑΙΜΑΝΗΣ: Οἱ «Ὑμνοι»
ΑΝΤΩΝΗΣ ΛΟΪΖΟΣ: Τώρα πού λείπεις.
Γ. ΓΕΩΡΓΙΑΚΟΠΟΥΛΟΣ: Ἡ γλώσσα στὴν ἐπιστήμη.
ΚΛΗΜΡ. ΠΗΛΛΗΜΟΥ: Φεμινισμός καὶ Ἐκπαίδευση.
ΑΠΟ ΒΑΟΜΑΔΑ ΣΕ ΒΑΟΜΑΔΑ: Νεοελληνικὴ φιλολογία.—Ξένη φιλολογία.—Ξένα περιοδικά.—Νέα βιβλία.—Βαρβαροπάζαρο.—Ἡ Κοινὴ Γνώμη.—Τι γράφουν οἱ ἄλλοι.—Χωρὶς γραμματόσημο.

ΜΑΝΩΛΗ ΚΑΛΟΜΟΙΡΗ

Ο ΜΠΕΤΟΒΕΝ ΚΑΙ Η ΣΥΜΦΩΝΙΑ (*)

Μιά χειμωνιάτικη νυχτιά τοῦ Δεκέβρη, ἐδῶ κ' ἔκατ' ὀν πενήντα χρόνια, στὰ 1770, στὴ Βόννα, τὴ γραμμικὴ πολιτεία πὸν στὰ πόδια τῆς ἀργοναυλίας ὁ θυρλικὸς Ρήνος, γεννήθηκε ἕνας ἀπὸ τοὺς μεγαλείους μουσικοὺς τοῦ κόσμου, ἕνας ἀληθινὸς Ἡρωας τῆς Τέχνης, πὸν ἄλλοι τοῦ δύσκολοῦ θά θροῦμε, ὄχι μοναχὰ στὴ Μουσικὴ, μὰ καὶ γενικώτερα σὲ ὅλες τὶς ἄλλες τέχνες: Ὁ Λουδοβίκος δὲν Μπετόβεν.

Σὰν Ἀρχίας πάλαινε στὰ μαμαρένια ἀλόνια τοῦ ἀνθρώπινου Πόνου, καὶ θριαμβευτῆς ἔστινος τὸ ἤχηρο παλάτι τοῦ πάνω καὶ πέρα ἀπὸ τὴ σκληρὴ τὴ Μοῖρα του, πὸν μὲ σιβαρὸ χέρι τὴν δάμασε καὶ τὴν ἔκανε ὑποταχτικὴ του...

Ἡ ζωὴ του, ζωὴ βασανισμένου παιδιοῦ καὶ πονεμένου ἀνθρώπου.

Ἡ Ἀγάπη, πὸν τόσο τὴν ἀποζητοῦσε, ἀπὸ τὴν ἀγάπη τῆς Μάννας του, τῆς γλυκειᾶς Μαργαλένιας, ὡς τὸν ἔρωτά του μὲ τὴν ἀπέθαντη ἀγαπημένην, τὴν Τερέζα Μπρούνοβικ, πέρασε πάντα ἀπὸ τὴ ζωὴ του σὲ λαμπρὸ μὰ διαβατικὸ ἀστραποδόλημα σὲ συννεφιασμένη νυχτιά, πὸν ὀδηγώντας ἀφίνει πῶς του πῶν πνευτὰ τὰ σκοτιάδια.

Καὶ μέσα στὴ μοναξιά τῆς ζωῆς του καὶ τὴ σιγμὴ πὸν ἀπόμα, σὰ νέος ἀητός, δοκίμαζε τὶς φτεροῦγες του γιὰ νὰ πετάξει μακριὰ σὲς πῶν ψηλὲς κορυφὲς τῆς τέχνης, μὴ ἀρρώστια, μὴ θαρειά, φριχτή, ἢ πῶν φριχτὴ πὸν μποροῦσε νὰ τύχει σ' ἕνα μουσικό, τὰν θροῖσει.

Ὁ Μπετόβεν κουφάινεται.

Κάθε ἄλλος θὰ λύνει, θὰ σωριαζότανε κάτω ἀπὸ τὸ φοβερό, τὸ ἀμείλιχτο χτύπημα.

Ὅχι ἄλλος ὁ Μπετόβεν. Πάνω ἀπὸ τὸν πόνο του καὶ ἀπὸ τὴ μοναξιά του, καὶ τὴ χαμένη ἀγάπη του καὶ τοὺς καημοὺς καὶ τὶς λύπες του, ἤχητα ἔστινος τρέπαια καὶ φάρον ἄδοηστον ἄναρ, παρηγοριά καὶ φῶς στὴν πονεμένη ἀνθρωπότητα, τὸ τραγοῦδι τῆς χαρᾶς, τῆς ἀκατάλητης Χαρᾶς πὸν σὲ τελευταῖο μέρος τῆς Ἑννατῆς Συμφωνίας, σὲν πελώριο πᾶσομο λουλού-

δι ἀνδρίζει ἐπάνω ἀπὸ τὴν Ἄβυσσο τῶν τρικυμισμένων φθόγγων.

Καὶ δὲ θροῖσει ἴσως ἕνας χαρακτηρισμὸς τῆς τέχνης τοῦ Μπετόβεν, πὸν δὲν ἔχει τίποτα τὸ ἀρρωστικὸ πονεμένο, ὅπως λ. χ. ἡ τέχνη τοῦ Σοπὲν ἢ τὸ ρομαντικὸ σκοτεινὸ, ὅπως ἡ τέχνη τοῦ Σούμαν.

Στὸ Μπετόβεν ὅλα εἶναι φῶς, καὶ θιαν δὲν εἶναι τὸ φῶς ἱλαρὸν τοῦ Μόζαρτ, εἶναι θυμὸς τὸ φῶς πὸν καίει, πὸν θερμαίνει, καὶ πολλὲς φορὲς πὸν γιαιτρύει.

Γι' αὐτὸ καὶ ὀπίσταν τραγοῦδαί τὸν πόνο του, ἢ τὸν γενικεύει σὲν αἰώνιο ἀνθρώπινο, ἢ τὸν σαρκάζει ἢ πονὲ δαμάζει.

Ἐπάνω του στήνει τὰ τραγοῦδινα παλάτια μιᾶς πᾶναγνης ἀνθρώπινης ἀγάπης, μιᾶς θερμῆς φυσιολατρίας, μιᾶς ἀδοητοῆς πῶσιος στὰ ἰδεώδη καὶ στὴ Ζωή.

Κ' εἶναι χαρακτηριστικὰ αὐτὰ ὄλων του τῶν ἔργων.

Ἀπὸ τὰ ἔργα του γιὰ πᾶνο, τὶς σαράντες του, τὰ κουαρτέτα, τὰ Τρία του, τὰ ἀγγὰ του λιγοστὰ τραγοῦδινα, ὡς σὲς κολοσσούς τῆς δημιουργίας του, σὲς 9 Συμφωνίες του, τὴ Μεγάλη του λειτουργία, τὴ Missa Solmnis καὶ τὴ μοναδικὴ του ὄπερα, τὸ Fidelio.....

Γιὰ νὰ δώσει κανεὶς μὴ πιστὴ εἰκόνα τῆς τέχνης τοῦ Μπετόβεν, θὰ ἔπρεπε νὰ καταπιασθεὶ μὲ τὴν ἐξέταση ὄλου αὐτοῦ τοῦ θαυμαστοῦ ὄλικου.

Ἀνισχυῶς τὰ περιορισμένα θροῖα τῆς μικρῆς μου αὐτῆς ὀμιλίας δὲ μὸς ἐπιτρέπουνε μὴ τέτοια ἐπέκταση.

Ὅμως καὶ μὴ γοργὴ ἐπισκόπηση τοῦ συμφωνικοῦ ἔργου τοῦ διδασκάλου θὰ βοηθήσει, ἐλπίζω, στὴν κατανόηση τῆς ἐπέροχης μουσικῆς του γλώσσας καὶ θὰ φωτίσει τὴν ἀδοητικὴ τῆς τέχνης του.

Ἡ Συμφωνία, καὶ πρὶν ἀπὸ τὸν Μπετόβεν, ἀφθοσε στὴ Γερμανία. Ἡ μορφή αὐτῆ τῆς Μουσικῆς Τέχνης εἶχε μάλιστα ἐξελιχθεὶ σὲ ζηλευτὰ σημεῖο ἀπὸ τοὺς ἀντιπροσώπους τοῦ καθαροῦ ἰλασομομοῦ στὴ

(*) Διάλεξη πὸν τὴ εἰρήσει ὁ κ. Μ. Καλομοίρης σὲ τὸν ἔναρτο «Ὀλφύμια», στὴ συνευλία τοῦ Ἑλλ. Ὀδείου.